

32004L0083

2004 9 30

EUROPOS SĄJUNGOS OFICIALUSIS LEIDINYS

L 304/12

TARYBOS DIREKTYVA 2004/83/EB

2004 m. balandžio 29 d.

dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo pabėgėliams ar asmenims, kuriems reikalinga tarptautinė apsauga, jų statuso ir suteikiamos apsaugos pobūdžio būtiniausių standartų

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

apsaugos formų, siūlančių atitinkamą statusą asmeniui, kuriam tokios apsaugos reikia.

atsižvelgdama į Europos bendrijos steigimo sutartį, ypač į jos 63 straipsnio 1 dalies c punktą, 2 dalies a punktą ir 3 dalies a punktą,

atsižvelgdama į Komisijos pasiūlymą ⁽¹⁾,

atsižvelgdama į Europos Parlamento nuomonę ⁽²⁾,

atsižvelgdama į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę ⁽³⁾,

atsižvelgdama į Regionų komiteto nuomonę ⁽⁴⁾,

kadangi:

- (1) Bendra prieglobsčio politika, apimanti Bendrąją Europos prieglobsčio sistemą, yra sudėtinė Europos Sąjungos tikslo palaipsniui sukurti laisvės, saugumo ir teisingumo zoną, atvirą tiems, kurie aplinkybių priversti teisėtai siekia Bendrijos apsaugos, dalis.
- (2) 1999 m. spalio 15 ir 16 d. savo specialiajame posėdyje Tampere Europos Taryba susitarė kurti Bendrąją Europos prieglobsčio sistemą, grindžiamą visišku ir visaapimančiu 1951 m. liepos 28 d. Ženevos konvencijos dėl pabėgėlių statuso (Ženevos konvencija), papildytos 1967 m. sausio 31 d. Niujorko protokolu (Protokolas), taikymu, taip patvirtindama pabėgėlių negrąžinimo principą ir užtikrindama, kad nė vienas asmuo nebus išsiųstas atgal, kur yra persekiojamas.
- (3) Ženevos konvencija ir Protokolas sudaro tarptautinio teisinio pabėgėlių apsaugos režimo pamatus.
- (4) Tampere išvados numato, kad Bendroji Europos prieglobsčio sistema netrukus turėtų apimti pabėgėlių pripažinimo ir pabėgėlio statuso apibūdinimo turinio taisyklių suderinimą.
- (5) Tampere išvados taip pat numato, kad taisyklės dėl pabėgėlio statuso turėtų papildyti priemonės dėl papildomų

- (6) Pagrindinis šios direktyvos tikslas yra užtikrinti, kad valstybės narės taikytų bendrus asmenų, kuriems tikrai reikia tarptautinės apsaugos, nustatymo kriterijus ir garantuoti, kad tokiems asmenims visose valstybėse narėse būtų suteikta bent reikalingiausia pagalba.

- (7) Pabėgėlio ir papildomos apsaugos statuso apibūdinimo turinio ir pripažinimo taisyklių suderinimas turėtų padėti apriboti pakartotinį prieglobsčio prašytojų judėjimą tarp valstybių narių, kai tokį judėjimą sąlygoja tik teisinių sistemų skirtumai.

- (8) Būtiniausi standartai numato, kad valstybės narės turėtų turėti teisę nustatyti arba išlaikyti palankesnes nuostatas dėl trečiųjų šalių piliečių arba asmenų be pilietybės, kurie prašo valstybės narės tarptautinės apsaugos, kai suprantama, jog toks prašymas grindžiamas tuo, kad atitinkamas asmuo yra pabėgėlis, kaip apibrėžia Ženevos konvencijos 1A straipsnis, arba asmuo, kuriam reikia tarptautinės apsaugos dėl kitų priežasčių.

- (9) Į šios direktyvos taikymo sritį nepatenka tie trečiųjų šalių piliečiai arba asmenys be pilietybės, kuriems leidžiama pasilikti valstybių narių teritorijose ne dėl tarptautinės apsaugos poreikio, bet valstybės narės nuožiūra dėl užuojautos ar humanitarinių sumetimų.

- (10) Ši direktyva gerbia pagrindines teises ir laikosi principų, patvirtintų visų pirma Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje. Visu pirma ši direktyva siekia užtikrinti visišką pagarbą žmogaus orumui ir prieglobsčio prašytojų bei juos lydinių šeimos narių teisę į prieglobstį.

- (11) Dėl elgesio su į šios direktyvos taikymo sritį patenkančiais asmenimis valstybės narės yra saistomos įsipareigojimu pagal tarptautinės teisės dokumentus, kuriuos jos yra pasirašiusios ir kurie draudžia diskriminaciją.

⁽¹⁾ OL C 51 E, 2002 2 26, p. 325.

⁽²⁾ OL C 300 E, 2003 12 11, p. 25.

⁽³⁾ OL C 221, 2002 9 17, p. 43.

⁽⁴⁾ OL C 278, 2002 11 14, p. 44.

- (12) Įgyvendinant šią direktyvą pagrindinis valstybių narių rūpestis turi būti „svarbiausi vaiko interesai“.
- (13) Ši direktyva neprieštarauja Protokolui dėl Europos Sąjungos valstybių narių piliečių prieglobsčio, pridėto prie Europos bendrijos steigimo sutarties.
- (14) Pabėgėlių statuso pripažinimas yra deklaratyvus aktas.
- (15) Vertingų rekomendacijų valstybėms narėms nustatant pabėgėlio statusą pagal Ženevos konvencijos 1 straipsnį gali suteikti konsultacijos su Jungtinių Tautų vyriausiojo komisaru pabėgėlių reikalams.
- (16) Turėtų būti nustatyti būtiniausi pabėgėlio statuso apibrėžimo ir apibūdinimo turinio standartai, padėsiantys valstybių narių kompetentingoms institucijoms taikyti Ženevos konvenciją.
- (17) Būtina įvesti bendrus prieglobsčio prašytojų pripažinimo pabėgėliais pagal Ženevos konvencijos 1 straipsnį kriterijus.
- (18) Visų pirma būtina įvesti bendras dėl *sur place* atsirandančio apsaugos poreikio, smurto veiksmų šaltinių ir apsaugos, vidaus apsaugos ir persekiojimo, įskaitant persekiojimo priežastis, sąvokas.
- (19) Apsaugą gali teikti ne tik valstybė, bet ir partijos ar organizacijos, įskaitant tarptautines organizacijas, kurios atitinka šios direktyvos reikalavimus ir kurios valstybės teritorijoje kontroliuoja regioną ar didesnę zoną.
- (20) Būtina, kad, vertindamos nepilnamečių pareiškimus dėl tarptautinės apsaugos, valstybės narės atsižvelgtų į tipines vaikų persekiojimo formas.
- (21) Taip pat būtina nustatyti bendrą persekiojimo priežasties „priklausomybė tam tikrai socialinei grupei“ sąvoką.
- (22) Jungtinių Tautų siekiams ir principams prieštaraujantys veiksmai yra nurodyti Jungtinių Tautų chartijos preambuleje ir 1 bei 2 straipsniuose ir kartu su kitais minimi Jungtinių Tautų rezoliucijose dėl kovos su terorizmu priemonių, kurios deklaruoja, kad „teroro aktai, metodai ir praktika prieštarauja Jungtinių Tautų siekiams ir principams“ ir kad „sąmoningas teroro aktų finansavimas, planavimas ir kurstymas taip pat prieštarauja Jungtinių Tautų siekiams ir principams“.
- (23) Kaip nurodyta 14 straipsnyje, „statusas“ gali apimti ir pabėgėlio statusą.
- (24) Taip pat turėtų būti nustatyti būtiniausi papildomos apsaugos statuso apibrėžimo ir apibūdinimo turinio standartai. Papildoma apsauga turėtų papildyti Ženevos konvencijoje numatytą pabėgėlių apsaugą.
- (25) Būtina nustatyti kriterijus, kuriais remiantis tarptautinės apsaugos prašytojai turėtų būti pripažįstami kaip galintys gauti papildomą apsaugą. Tokie kriterijai turėtų būti kildinami iš tarptautinių įsipareigojimų pagal žmogaus teisių dokumentus ir valstybėse narėse esamą praktiką.
- (26) Pavojai, kurie paprastai gresia šalies gyventojams ar jų daliai, paprastai savaime nesukelia atskiros grėsmės, kuri galėtų būti kvalifikuojama kaip smurto veiksmai.
- (27) Šeimos nariai vien dėl jų giminystės su pabėgėliu paprastai yra pažeidžiami dėl persekiojimo tiek, kad tai gali būti pagrindu suteikti pabėgėlio statusą.
- (28) Nacionalinio saugumo ir viešosios tvarkos sąvoka apima ir atvejus, kai trečiosios šalies pilietis priklauso asociacijai, kuri remia tarptautinį terorizmą arba remia tokią asociaciją.
- (29) Nors papildomos apsaugos statusą turinčių asmenų šeimos nariams teikiamos lengvatoms nebūtinai yra tokios pat kaip lengvatoms, kurias gauna pats papildomos apsaugos turėtojas, jos turi būti sąžiningai nustatomos atsižvelgiant į tas, kurias gauna papildomos apsaugos statusą turintys asmenys.
- (30) Laikydamosi tarptautinių įsipareigojimų numatytų apribojimų, valstybės narės gali nustatyti, kad, norint gauti lengvatą, susijusią su teise į darbą, socialinį aprūpinimą, sveikatos apsaugą ir integracijos priemones, būtina turėti leidimą gyventi šalyje.
- (31) Ši direktyva netaikoma valstybių narių suteikiamoms finansinėms lengvatoms, kurios suteikiamos lavinimui ir mokymui skatinti.
- (32) Reikėtų atsižvelgti į praktinius sunkumus, su kuriais susiduria gavusieji pabėgėlio ar papildomos apsaugos statusą, dėl jų užsienio diplomų, sertifikatų ar kitų oficialios kvalifikacijos įrodymų pripažinimo.
- (33) Siekiant išvengti socialinių sunkumų, asmenims, turintiems pabėgėlio ar papildomos apsaugos statusą, derėtų socialinės paramos sistemos pagalba nediskriminuojant suteikti reikiamą socialinį aprūpinimą ir pragyvenimo lėšas.

(34) Kalbant apie socialinę pagalbą ir sveikatos priežiūrą, būtiniausių lengvatų suteikimo asmenims, turintiems papildomos apsaugos statusą, tvarka ir konkrečios sąlygos turėtų būti nustatytos nacionaliniais įstatymais. Galimybė apriboti lengvatas asmenims, turintiems papildomos apsaugos statusą, suteikiant tik būtiniausias lengvatas turi būti suprantama taip, kad tai numatytų bent minimalių pajamų suteikimą, pagalbą ligos, neštumo atveju ir globėjišką paramą, ir tokia, kokia ji suteikiama piliečiams pagal atitinkamos valstybės narės įstatymus.

(35) Asmenims, turintiems pabėgėlio ar papildomos apsaugos statusą, turėtų būti užtikrinta sveikatos priežiūra, įskaitant tiek fizinę, tiek psichinę sveikatą.

(36) Šios direktyvos įgyvendinimas turėtų būti reguliariai įvertinamas, atsižvelgiant visų pirma į valstybių narių tarptautinių įsipareigojimų dėl pabėgėlių negražinimo raidą, darbo rinkų valstybėse narėse raidą ir bendrų pagrindinių integracijos principų plėtrą.

(37) Kadangi valstybės narės negali iki galo įgyvendinti siūlomos direktyvos tikslų, būtent – nustatyti būtiniausias valstybių narių tarptautinės apsaugos suteikimo trečiųjų šalių piliečiams ir asmenims be pilietybės ir suteikiamos apsaugos pobūdžio standartus - ir kadangi dėl masto bei direktyvos poveikio tų tikslų geriau siekti Bendrijos lygiu, Bendrija gali patvirtinti priemones pagal Sutarties 5 straipsnyje išdėstytą subsidiarumo principą. Laikantis minėtame straipsnyje išdėstyto proporcingumo principo, ši direktyva neperžengia būtinųjų priemonių ribų tokiems tikslams pasiekti.

(38) Pagal Protokolo dėl Jungtinės Karalystės ir Airijos pozicijos, pridėto prie Europos Sąjungos sutarties ir Europos bendrijos steigimo sutarties, 3 straipsnį, Jungtinė Karalystė 2002 m. sausio 28 d. raštu pranešė, kad pageidauja dalyvauti priimančią ir taikant šią direktyvą.

(39) Pagal Protokolo dėl Jungtinės Karalystės ir Airijos pozicijos, pridėto prie Europos Sąjungos sutarties ir Europos bendrijos steigimo sutarties, 3 straipsnį, Airija 2002 m. vasario 13 d. raštu pranešė, kad pageidauja dalyvauti priimančią ir taikant šią direktyvą.

(40) Pagal Protokolo dėl Danijos pozicijos, pridėto prie Europos Sąjungos sutarties ir Europos bendrijos steigimo sutarties, 1 ir 2 straipsnius, Danija nedalyvauja priimančią šią direktyvą, nėra jos saistoma ir jai ji negalioja,

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

1 SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis

Objektas ir taikymo sritis

Šios direktyvos tikslas – nustatyti būtiniausias trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo pabėgėliams ar asmenims, kuriems reikalinga tarptautinė apsauga, ir suteikiamos apsaugos pobūdžio standartus.

2 straipsnis

Apibrėžimai

Šioje direktyvoje:

- a) „tarptautinė apsauga“ – tai pabėgėlio ar papildomos apsaugos statusas kaip apibrėžta d ir f punktuose;
- b) „Ženevos konvencija“ – 1951 m. liepos 28 d. Ženevos konvencija dėl pabėgėlių statuso (Ženevos konvencija) su pakeitimais, padarytais 1967 m. sausio 31 d. Niujorko protokolu;
- c) „pabėgėlis“ – trečiosios šalies pilietis, kuris dėl pagrįstos persekiojimo dėl rasės, religijos, tautybės, politinių pažiūrų ar priklausymo tam tikrai socialinei grupei baimės yra ne savo pilietybės šalyje ir negali arba dėl tokios baimės nepageidauja atsiduoti tos šalies globai arba asmuo be pilietybės, kuris, būdamas ne savo gyventojė šalyje dėl pirmiau minėtų priežasčių, negali ar dėl tokios baimės nenori į ją grįžti, ir kuriam netaikomas 12 straipsnis;
- d) „pabėgėlio statusas“ – tai valstybės narės suteikiamas trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės pripažinimas pabėgėliu;
- e) „papildomą apsaugą galintis gauti asmuo“ – tai trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės, kuris negali būti laikomas pabėgėliu, tačiau apie kurį pagrįstai galima manyti, kad jei jis arba ji būtų grąžintas(-a) į savo kilmės šalį, arba asmens be pilietybės atveju – į jo arba jos gyventą šalį, jam arba jai iškiltų realus pavojus patirti 15 straipsnyje apibrėžtus smurtinius veiksmus, kuriam arba kuriai netaikomos 17 straipsnio 1 bei 2 dalys ir kuris arba kuri negali arba dėl tokio pavojaus nepageidauja pasinaudoti tos šalies apsaugai;

f) „papildomos apsaugos statusas“ – tai valstybės narės suteikiamas trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės pripažinimas papildomą apsaugą galinčiu gauti asmeniu;

II SKYRIUS

g) „tarptautinės apsaugos prašymas“ – tai trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės pateiktas prašymas dėl valstybės narės apsaugos, kuris arba kuri, kaip galima suprasti, siekia pabėgėlio statuso arba papildomos apsaugos statuso ir kuris arba kuri aiškiai neprašo kitokios rūšies apsaugos, kuri nepatenka į šios direktyvos taikymo sritį ir kurios galima prašyti atskirai;

TARPTAUTINĖS APSAUGOS PRAŠYMŲ ĮVERTINIMAS

4 straipsnis

Faktų ir aplinkybių įvertinimas

h) „šeimos nariai“ – tai toliau išvardyti pabėgėlio ar papildomos apsaugos statuso turėtojo šeimos nariai (jei šeima jau egzistavo kilmės šalyje), kurie yra toje pačioje valstybėje narėje, kurioje pateikiamas tarptautinės apsaugos prašymas:

— pabėgėlio ar papildomos apsaugos statuso turėtojo sutuoktinis arba jo ar jos nesantuokinis partneris, su kuriuo palaikomi pastovūs santykiai, jei atitinkamos valstybės narės teisės aktai ar praktika pagal užsieniečių įstatymus nesusituokusias poras traktuoja panašiai kaip ir susituokusias;

— pirmoje įtraukoje nurodytos poros arba pabėgėlio ar papildomos apsaugos statuso turėtojo, jei jie nėra susituokę, nepilnamečiai ir priklausomi nuo jų vaikai, neatsižvelgiant į tai, ar jie gimę santuokoje ar yra įvaikinti pagal nacionalinius įstatymus;

i) „vieniši nepilnamečiai“ – tai jaunesni nei aštuoniolikos metų trečiųjų šalių piliečiai arba asmenys be pilietybės, atvykę į valstybės narės teritoriją nelydimi už juos pagal įstatymus ar papročius atsakingo suaugusiojo, tol, kol jais nepradedama rūpintis toks asmuo; įskaitant nepilnamečius, paliktus be globos jau atvykus į valstybės narės teritoriją;

j) „leidimas gyventi šalyje“ – tai bet koks valstybės narės institucijų suteiktas leidimas tos valstybės teisės aktais nustatyta forma, leidžiantis trečiosios šalies piliečiui arba asmeniui be pilietybės gyventi jos teritorijoje;

k) „kilmės šalis“ – tai pilietybės šalis ar šalys, o asmenims be pilietybės – šalis, kurioje gyventa.

3 straipsnis

Palankesni standartai

Valstybės narės gali nustatyti arba išlaikyti palankesnius standartus, nustatant kuris asmuo gali būti laikomas pabėgėliu ar papildomą apsaugą galinčiu gauti asmeniu, taip pat ir nustatant tarptautinės apsaugos pobūdį, jei tie standartai neprieštarauja šios direktyvos nuostatoms.

1. Valstybės narės gali laikyti prašytojo pareiga kuo greičiau pateikti visą informaciją pareiškimui dėl tarptautinės apsaugos pagrįsti. Valstybės narės pareiga – bendradarbiaujant su prašytoju įvertinti atitinkamą su prašymų susijusią informaciją.

2. Šio straipsnio 1 dalyje minima informacija – tai prašytojo pareiškimai ir visa jo turima dokumentacija, susijusi su jo amžiumi, biografijos faktais, įskaitant sietinus gimimaičius, tapatybę, pilietybę(-is), ankstesnę gyvenamąją šalimi(-is) ir vieta(-is), ankstesniais prieglobsčio prašymais, kelionės maršrutais, tapatybės bei kelionės dokumentais ir tarptautinės apsaugos prašymo priežastimis.

3. Tarptautinės apsaugos prašymas įvertinamas individualiai ir atsižvelgiant į:

a) visus įvertintinus faktus, susijusius su kilmės šalimi sprendimo priėmimo dėl prašymo metu, įskaitant kilmės šalies įstatymus ir taisykles bei jų taikymo būdą;

b) atitinkamus prašytojo pateiktus pareiškimus ir dokumentaciją, įskaitant informaciją apie tai, ar prašytojas buvo ar gali būti persekiojamas ar gresia smurto veiksmai;

c) prašytojo asmeninę padėtį ir aplinkybes, įskaitant tokius veiksnius kaip biografijos faktai, lytis ir amžius, kad pagal asmenines prašytojo aplinkybes būtų įvertinta, ar prieš jį arba ją vykdyti ar galimi veiksmai galėtų būti persekiojimas arba būtų susiję su smurtu;

d) tai, ar prašytojo veikla išvykus iš kilmės šalies buvo nukreipta siekiant vienintelio arba pagrindinio tikslo - sudaryti reikiamas sąlygas prašyti tarptautinės apsaugos, kad būtų įvertinta, ar dėl šios veiklos į tą šalį grįžęs prašytojas būtų persekiojamas ar jam arba jai grėstų smurto veiksmai;

e) tai, ar galima pagrįstai tikėtis, kad prašytojas galėtų pasinaudoti kitos šalies apsauga, kurioje jis galėtų gauti pilietybę.

4. Tai, kad prašytojas jau buvo persekiojamas ar buvo imtasi smurto veiksmų arba buvo tiesiogiai grasinama persekioti ar imtasi smurto veiksmų, yra rimtas pagrįstos prašytojo persekiojimo baimės ar realaus pavojaus patirti smurtą požymis, nebent yra tinkamų priežasčių manyti, kad toks persekiojimas ar smurtas nesi-kartos.

5. Kai valstybės narės taiko principą, pagal kurį prašytojo pareiga yra pagrįsti tarptautinės apsaugos prašymą, ir kai prašytojo pareiškimo faktai nepagrįsti dokumentais ar kitais įrodymais, tokių faktų nebūtina patvirtinti, jei:

- a) prašytojas sąžiningai stengėsi pagrįsti savo prašymą;
- b) pateikta visa prašytojo turima informacija ir tinkamas paaiškinimas dėl kitos svarbios informacijos nepateikimo;
- c) prašytojo pareiškimai yra nuoseklūs bei patikimi ir neprieštarauja turimai konkrečiai ir bendrai informacijai, susijusiai su prašytojo atveju;
- d) prašytojas paprašė tarptautinės apsaugos anksčiausiu įmanomu laiku, nebent jis arba ji gali nurodyti tinkamą priežastį, dėl ko to nepadarė;
- e) yra nustatyta, kad prašytojas yra patikimas.

5 straipsnis

Sur place atsirandantis tarptautinės apsaugos poreikis

1. Pagrįsta persekiojimo baimė ar realus smurto pavojus gali būti grindžiamas įvykiais, įvykusiais po to, kai prašytojas išvyko iš kilmės šalies.
2. Pagrįsta persekiojimo baimė ar realus smurto pavojus gali būti grindžiamas veikla, kurioje prašytojas dalyvavo po to, kai išvyko iš kilmės šalies, ypač jei nustatyta, kad ta veikla reiškia ir pratęsia kilmės šalyje turėtus įsitikinimus ir orientaciją.
3. Nepažeisdamos Ženevos konvencijos valstybės narės gali nustatyti, kad prašytojui, kuris pateikia vėlesnį prašymą, paprastai pabėgėlio statusas nesuteikiamas, jei persekiojimo pavojus grindžiamas aplinkybėmis, kurias prašytojas sukūrė savo iniciatyva po išvykimo iš kilmės šalies.

6 straipsnis

Persekiojimo ar smurto dalyviai

Persekiojimo ar smurto dalyviai yra šie:

- a) valstybė;
- b) valstybę ar žymią valstybės teritoriją valdančios partijos ar organizacijos;
- c) nevalstybiniai dalyviai, jei galima įrodyti, kad a ir b punktuose minimi dalyviai, įskaitant tarptautines organizacijas, negali arba nenori suteikti apsaugą nuo persekiojimo arba smurto, kaip nustatyta 7 straipsnyje.

7 straipsnis

Apsaugos teikėjai

1. Apsaugą gali suteikti:
 - a) valstybė;
 - b) valstybę ar žymią valstybės teritoriją valdančios partijos ar organizacijos, įskaitant tarptautines organizacijas.
2. Apsauga paprastai suteikiama, kai šio straipsnio 1 dalyje minimi teikėjai imasi pagrįstų priemonių užkirsti kelią persekiojimui ar smurto veiksams *inter alia* pasinaudodamos veiksminga teisine sistema persekiojimo ar smurto veiksams nustatyti, persekioti baudžiamąja tvarka ir nubausti už juos, o prašytojas gali gauti tokią apsaugą.
3. Vertindamos, ar tarptautinė organizacija kontroliuoja valstybę ar žymią jos teritorijos dalį ir suteikia apsaugą kaip aprašyta šio straipsnio 2 dalyje, valstybės narės atsižvelgia į rekomendacijas, kurios gali būti pateikiamos susijusiuose Tarybos aktuose.

8 straipsnis

Vidaus apsauga

1. Vertindamos tarptautinės apsaugos prašymą valstybės narės gali nustatyti, kad prašytojui nereikia tarptautinės apsaugos, jei kilmės šalies dalyje nėra pagrįstos persekiojimo baimės arba realaus smurto patyrimo pavojaus, o prašytojas galėtų būti toje šalyje dalyje.
2. Nagrinėdamos, ar kilmės šalies dalis atitinka šio straipsnio 1 dalies nuostatas, valstybės narės, priimdamos sprendimą dėl prašymo, atsižvelgia į bendras toje šalyje dalyje dominuojančias sąlygas ir į asmenines prašytojo aplinkybes.
3. Šio straipsnio 1 dalis gali būti taikoma nepaisant techninių sunkumų grįžti į kilmės šalį.

III SKYRIUS

PABĖGĖLIO STATUSO REIKALAVIMAI

9 straipsnis

Persekiojimo veiksmai

1. Persekiojimo veiksmai pagal Ženevos konvencijos 1A straipsnį turi būti:
 - a) pakankamai rimti savo pobūdžiu ar dažnumu, kad sudarytų sunkų pagrindinių žmogaus teisių pažeidimą, visų pirma tų teisių, kurių negalima varžyti pagal Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 15 straipsnio 2 dalį arba

b) įvairių priemonių sancaupa, įskaitant žmogaus teisių pažeidimus, kurie yra pakankamai sunkūs, kad veiktų asmenį panašiai kaip minėta a punkte.

2. Persekiojimo veiksmai pagal šio straipsnio 1 dalį *inter alia* gali būti tokios formos:

a) fizinio ir psichologinio smurto veiksmai, įskaitant seksualinį smurtą;

b) teisinės, administracinės, policijos ir (arba) teisminės priemonės, kurios savaime yra diskriminacinės arba taikomos diskriminuojant;

c) persekiojimas ar baudimas, kuris yra neproporcingas ir diskriminuojantis;

d) atsiteisimo neigimas, kurio rezultatas yra neproporcingas ir diskriminuojantis baudimas;

e) persekiojimas ar baudimas dėl atsisakymo atlikti karo tarnybą konflikto metu, kai atliekant tokią tarnybą reikėtų daryti nusikaltimus ar veiksmus, nurodytus išimties sąlygose, nustatytose 12 straipsnio 2 dalyje;

f) prieš lytį ar vaikus nukreipti veiksmai.

3. Pagal 2 straipsnio c punktą turi būti sąsaja tarp 10 straipsnyje minimų priežasčių ir persekiojimo veikslių pagal šio straipsnio 1 dalį.

10 straipsnis

Persekiojimo priežastys

1. Valstybės narės, vertindamos persekiojimo priežastis, atsižvelgia į šiuos faktorius:

a) rasės sąvoka turi visų pirma apimti odos spalvą, kilmę ar priklausymą tam tikrai etninei grupei;

b) religijos sąvoka visų pirma turi apimti teistinių, neteistinių ir ateistinių įsitikinimų turėjimą, dalyvavimą ar nedalyvavimą pamaldose privačiai ar viešai, vienam ar kartu su kitais, kitus religinius veiksmus ar pažiūrų išraišką arba asmeninio ar bendruomeninio elgesio formas, grindžiamas ar privalomas pagal bet kokius religinius įsitikinimus;

c) pilietybės sąvoka neturi apsiriboti vien pilietybės turėjimu ar jos neturėjimu, bet visų pirma turi apimti priklausomybę grupei, apibrėžtai savo kultūrine, etnine ar kalbine tapatybe, bendra geografine ar politine kilme ar santykiu su kitos valstybės gyventojais;

d) grupė laikoma tam tikra socialinė grupė, kurioje visų pirma:

— tos grupės nariai turi tas pačias prigimtines savybes ar bendrą istoriją, kurios negalima pakeisti arba turi tas pačias

savybes ar įsitikinimus, kurie yra tokie svarbūs to asmens tapatumui ar sąžinei, kad jis negali būti verčiamas jų atsisakyti;

— ta grupė turi individualų tapatumą atitinkamoje šalyje, nes aplinkinės visuomenės suvokiama kaip skirtinga;

— atsižvelgiant į aplinkybes kilmės šalyje, tam tikrai socialinei grupei gali priklausyti grupė, susidariusi dėl būdingos seksualinės orientacijos. Seksualinė orientacija nėra veiksmas, kurie pagal valstybių narių įstatymus būtų laikomi nusikaltimu: su lytimi susiję aspektai gali būti nagrinėjami, nors savaime nesudaro šio straipsnio taikomumo prezumpcijos;

e) politinių pažiūrų sąvoka visų pirma apima pažiūrų, įsitikinimų ar tikėjimo turėjimą dėl reikalų, susijusių su 6 straipsnyje minėtais persekiojimo dalyviais ir jų politika ar metodais, nesvarbu ar prašytojas pagal tas pažiūras, įsitikinimus ar tikėjimą ėmėsi veiksmų, ar ne.

2. Vertinant, ar prašytojas turi pagrįstos baimės būti persekiojamas, nesvarbu, ar prašytojas iš tikrųjų turi rasinių, religinių, tautinių, socialinių ar politinių savybių, kurios sukelia persekiojimą, jei tokią savybę prašytojui priskiria persekiojimo dalyvis.

11 straipsnis

Pabėgėlio statuso panaikinimas

1. Trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės nustoja būti pabėgėliu, jei jis arba ji:

a) savo noru pasinaudojo savo pilietybės valstybės apsauga;

b) savo noru susigrąžino prarastą pilietybę;

c) įgijo užsienio valstybės pilietybę ir naudojasi tos valstybės, kurios pilietis jis arba ji dabar yra, apsauga;

d) savo noru vėl apsigyveno valstybėje, kurią buvo palikęs(-usi) arba už kurios ribų jis arba ji buvo bijodamas persekiojimo;

e) dėl aplinkybių, dėl kurių buvo pripažintas pabėgėliu, nebebuvo nebėgalis atsisakyti naudotis savo pilietybės valstybės apsauga;

f) būdamas asmuo be pilietybės dėl aplinkybių, dėl kurių buvo pripažintas pabėgėliu, nebebuvo gali grįžti į valstybę kurioje gyvena.

2. Nagrinėdamos šio straipsnio 1 dalies e ir f punktus, valstybės narės turi atsižvelgti, ar aplinkybių pasikeitimas yra toks svarbus ir nelaikino pobūdžio, kad pabėgėlio baimė būti persekiojamu nebėra pagrįsta.

12 straipsnis

Pabėgėlio statuso nesuteikimas

1. Trečiosios šalies piliečiui arba asmeniui be pilietybės pabėgėlio statusas nesuteikiamas, jei:

- a) jis arba ji patenka į Ženevos konvencijos 1D straipsnio, susijusio su apsauga ar pagalba iš Jungtinių Tautų organų ar agentūrų, išskyrus Jungtinių Tautų vyriausiąjį komisarą pabėgėlių reikalams, taikymo sritį. Jei dėl bet kokios priežasties tokia apsauga ar pagalba nutrūktų, o tokių asmenų padėtis nebūtų galutinai išspręsta pagal atitinkamas Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos priimtas rezoliucijas, tokie asmenys *ipso facto* turi teisę pasinaudoti šios direktyvos teikiamomis lengvatomis;
- b) šalies, kurioje jis arba ji apsigyveno, kompetentingų institucijų yra pripažintas(-a) kaip turintis(-i) teises ir išpareigojimus, kurie priskiriami tos šalies piliečiams, arba jiems lygiavertes teises ir išpareigojimus.

2. Trečiosios šalies piliečiui arba asmeniui be pilietybės pabėgėlio statusas nesuteikiamas, jei yra rimtų priežasčių manyti, kad:

- a) jis arba ji padarė nusikaltimą taikai, karo nusikaltimą arba nusikaltimą žmoniškumui, kaip apibrėžta tarptautiniuose dokumentuose, parengtuose numatyti nuostatas dėl tokių nusikaltimų;
- b) jis arba ji padarė sunkų nepolitinį nusikaltimą ne prieglobsčio šalyje prieš pripažįstant jį arba ją pabėgėliu, t. y. leidimo gyventi šalyje išdavimo, pagrįsto pabėgėlio statuso suteikimu, laiku; sunkiais nepolitiniais nusikaltimais gali būti laikomi ypač žiaurūs veiksmai, net įvykdyti turint tariamą politinį tikslą;
- c) jis arba ji yra kaltas(-a) dėl Jungtinių Tautų siekiams ir principams prieštaraujančių veiksmų, nurodytų Jungtinių Tautų chartijos preambulėje ir 1 bei 2 straipsniuose.

3. Šio straipsnio 2 dalis taikoma asmenims, kurie kursto ar kitaip dalyvauja vykdant ten paminėtus nusikaltimus ar veiksmus.

IV SKYRIUS

PABĖGĖLIO STATUSAS

13 straipsnis

Pabėgėlio statuso suteikimas

Valstybės narės suteikia pabėgėlio statusą trečiosios šalies piliečiui arba asmeniui be pilietybės, kuris priskiriamas pabėgėliams remiantis II ir III skyriais.

14 straipsnis

Pabėgėlio statuso panaikinimas, galiojimo nutraukimas ar atsisakymas pratęsti galiojimą

1. Jei tarptautinės apsaugos prašymas buvo pateiktas po šios direktyvos įsigaliojimo, valstybės narės panaikina, nutraukia ar atsisako pratęsti trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės pabėgėlio statusą, kurį suteikė Vyriausybė, administracinė, teisminė arba pusiau teisminė institucija galiojimą, jei jis arba ji nustoja būti pabėgėliu pagal 11 straipsnį.

2. Nepažeidžiant pabėgėlio pareigos pagal 4 straipsnio 1 dalį atskleisti visus susijusius faktus ir pateikti visą jo arba jos turimą susijusią informaciją, pabėgėlio statusą suteikusi valstybė narė turi individualiai nurodyti, kad atitinkamas asmuo nustojo būti arba niekuomet nebuvo pabėgėliu pagal šio straipsnio 1 dalį.

3. Valstybės narės panaikina, nutraukia ar atsisako pratęsti trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės pabėgėlio statuso galiojimą, jei po to, kai jam arba jai buvo suteiktas pabėgėlio statusas, atitinkama valstybė narė nustatė, kad:

- a) jis arba ji turėjo nebūti arba nustojo būti priskiriamas pabėgėliams pagal 12 straipsnį;
- b) jo arba jos neteisingai pateikti arba nutylėti faktai, įskaitant suklastotų dokumentų naudojimą, buvo lemiami suteikiant pabėgėlio statusą.

4. Valstybės narės gali panaikinti, nutraukti ar atsisakyti pratęsti statusą, kurį pabėgėliui suteikė Vyriausybė, administracinė, teisminė arba pusiau teisminė institucija galiojimą, kai:

- a) yra rimtas pagrindas laikyti jį arba ją pavojingu valstybės narės, kurioje jis arba ji yra, saugumui;
- b) jis arba ji galutiniu nuosprendžiu yra apkaltintas(-a) itin sunkiu nusikaltimu ir kelia pavojų tos valstybės narės visuomenei.

5. Šio straipsnio 4 dalyje nurodytose situacijose valstybės narės gali nuspręsti nesuteikti pabėgėlio statuso, jei toks sprendimas dar nėra priimtas.

6. Asmenys, kuriems taikomos šio straipsnio 4 ar 5 dalys, turi teises, nustatytas ar panašias į nustatytąsias Ženevos konvencijos 3, 4, 16, 22, 31, 32 ir 33 straipsniuose, jei yra valstybėje narėje.

V SKYRIUS

PAPILDOMOS APSAUGOS REIKALAVIMAI*15 straipsnis***Smurto veiksmai**

Smurto veiksmus sudaro:

- a) mirties bausmė ar egzekucija arba
- b) prašytojo kankinimas, nežmoniškas ar žeminantis elgesys arba baudimas kilmės šalyje, arba
- c) rimta ir asmeninė grėsmė civilio gyvybei ar asmeniui dėl neapgalvoto smurto tarptautinio ar vidaus ginkluoto konflikto metu.

*16 straipsnis***Papildomos apsaugos panaikinimas**

1. Trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės nebetenka galimybės gauti papildomą apsaugą, kai aplinkybės, dėl kurių buvo suteiktas papildomos apsaugos statusas, nustoja egzistuoti arba pasikeičia tiek, kad apsauga tampa nebereikalinga.

2. Taikydamos šio straipsnio 1 dalį, valstybės narės atsižvelgia į tai, ar aplinkybių pasikeitimas yra toks svarbus ir ilgalaikio pobūdžio, kad papildomą apsaugą galinčiam gauti asmeniui nebėra realaus smurto veiksmų pavojaus.

*17 straipsnis***Papildomos apsaugos nesuteikimas**

1. Trečiosios šalies piliečiui arba asmeniui be pilietybės nesuteikiama papildoma apsauga, jei yra rimtų priežasčių manyti, kad:

- a) jis arba ji padarė nusikaltimą taikai, karo nusikaltimą arba nusikaltimą žmoniškumui, kaip apibrėžta tarptautiniuose dokumentuose, parengtuose numatyti nuostatas dėl tokių nusikaltimų;
- b) jis arba ji padarė sunkų nusikaltimą;
- c) jis arba ji yra kaltas(-a) dėl Jungtinių Tautų siekiams ir principams prieštaraujančių veiksmų, nurodytų Jungtinių Tautų chartijos preambulėje ir 1 bei 2 straipsniuose;
- d) jis arba ji kelia pavojų valstybės narės, kurioje yra, visuomenei ar saugumui.

2. Šio straipsnio 1 dalis taikoma asmenims, kurie kursto ar kitaip dalyvauja vykdant ten paminėtus nusikaltimus ar veiksmus.

3. Valstybės narės gali nustoti laikyti trečiosios šalies pilietį arba asmenį be pilietybės papildomą apsaugą galinčiu gauti asmeniu, jei jis arba ji iki atvykimo į valstybę narę įvykdė vieną ar daugiau nusikaltimų, nenurodytų šio straipsnio 1 dalyje, kurie, jei būtų įvykdyti valstybėje narėje, baudžiami įkalinimu, ir jei jis arba ji išvyko iš kilmės šalies vien todėl, kad išvengtų sankcijų už tokius nusikaltimus.

VI SKYRIUS

PAPILDOMOS APSAUGOS STATUSAS*18 straipsnis***Papildomos apsaugos statuso suteikimas**

Valstybės narės suteikia papildomos apsaugos statusą trečiosios šalies piliečiui arba asmeniui be pilietybės, galinčiam gauti papildomą apsaugą pagal II ir V skyrius.

*19 straipsnis***Papildomos apsaugos statuso panaikinimas, galiojimo nutraukimas ar atsisakymas pratęsti galiojimą**

1. Jei tarptautinės apsaugos prašymas buvo pateiktas po šios direktyvos įsigaliojimo, valstybės narės panaikina, nutraukia ar atsisako pratęsti trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės papildomos apsaugos statusą, kurį suteikė Vyriausybė, administracinė, teisminė arba pusiau teisminė institucija galiojimą, jei jis nustoja būti papildomą apsaugą galinčiu gauti asmeniui pagal 16 straipsnį.

2. Valstybės narės gali panaikinti, nutraukti ar atsisakyti pratęsti trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės papildomos apsaugos statusą, kurį suteikė Vyriausybė, administracinė, teisminė arba pusiau teisminė institucija galiojimą, jei suteikus papildomos apsaugos statusą jis arba ji nustojamas laikyti papildomą apsaugą galinčiu gauti asmeniui pagal 17 straipsnio 3 dalį.

3. Valstybės narės panaikina, nutraukia ar atsisako pratęsti trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės papildomos apsaugos statuso galiojimą, jei:

- a) jis arba ji, suteikus papildomos apsaugos statusą, turėjo būti arba yra nebelaikomas papildomą apsaugą galinčiu gauti asmeniui pagal 17 straipsnio 1 ir 2 dalis;
- b) jo arba jos neteisingai pateikti arba nutylėti faktai, įskaitant suklastotų dokumentų naudojimą, buvo lemiami suteikiant papildomos apsaugos statusą.

4. Nepažeidžiant trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės pareigos pagal 4 straipsnio 1 dalį atskleisti visus susijusius faktus ir pateikti visą jo arba jos turimą susijusią informaciją, papildomos apsaugos statusą suteikusi valstybė narė turi individualiai nurodyti, kad atitinkamas asmuo nustojo būti arba nėra papildomą apsaugą galinčiu gauti asmeniu pagal šio straipsnio 1, 2 ir 3 dalis.

VII SKYRIUS

TARPTAUTINĖS APSAUGOS POBŪDIS

20 straipsnis

Bendrosios taisyklės

1. Šis skyrius nepažeidžia Ženevos konvencijoje nustatytų teisių.
2. Jei nenurodyta kitaip, šis skyrius taikomas tiek pabėgėliams, tiek papildomą apsaugą galintiems gauti asmenims.
3. Įgyvendindamos šio skyriaus nuostatas, valstybės narės atsižvelgia į savitą pažeidžiamų asmenų, pvz., nepilnamečių, vienišų nepilnamečių, neįgalių asmenų, senyvų asmenų, nėščių moterų, vienišų tėvų su nepilnamečiais vaikais ir asmenų, kurie buvo kankinami, prievartaujami ar patyrė kitokį sunkų psichologinį, fizinį ar lytinį smurtą, situaciją.
4. Šio straipsnio 3 dalis taikoma tik asmenims, kurių situaciją įvertinus individualiai, paaiškėjo, kad jie turi savitų poreikių.
5. Įgyvendindamos šio skyriaus nuostatas dėl nepilnamečių, valstybės narės visų pirma turi įvertinti svarbiausius vaiko interesus.
6. Ženevos konvencijos nustatytose ribose valstybės narės gali sumažinti šio skyriaus teikiamas lengvatas, suteiktas pabėgėliams, kurių pabėgėlio statusas buvo gautas remiantis veikla, kuria buvo užsiimta vien tam arba labiausiai tam, kad susidarytų sąlygos, būtinos pripažinti pabėgėliu.
7. Valstybių narių tarptautinių įsipareigojimų nustatytose ribose valstybės narės gali sumažinti šio skyriaus teikiamas lengvatas, suteiktas papildomą apsaugą galinčiam gauti asmeniui, kurio papildomos apsaugos statusas buvo gautas remiantis veikla, kuria buvo užsiimta vien tam arba labiausiai tam, kad susidarytų sąlygos, būtinos pripažinti papildomą apsaugą galinčiu gauti asmeniu.

21 straipsnis

Apsauga nuo grąžinimo

1. Valstybės narės laikosi negrąžinimo principo pagal savo tarptautinius įsipareigojimus.
2. Kai to nedraudžia šio straipsnio 1 dalyje minimi įsipareigojimai, valstybės narės gali grąžinti pabėgėlį, oficialiai pripažintą arba ne, jei:
 - a) yra pagrindo laikyti jį arba ją pavojingu valstybės narės, kurioje jis yra, saugumui;
 - b) jis arba ji yra galutiniu nuosprendžiu apkaltintas(-a) itin sunkiu nusikaltimu ir kelia pavojų tos valstybės narės visuomenei.
3. Valstybės narės gali panaikinti, nutraukti ar atsisakyti pratęsti arba išduoti leidimą gyventi šalyje pabėgėliui, kuriam taikoma šio straipsnio 2 dalis.

22 straipsnis

Informacija

Kai tik asmenims, kurių atveju yra pripažinta, kad jiems yra reikalinga tarptautinė apsauga, yra suteikiamas atitinkamas apsaugos statusas, valstybės narės jiems suteikia informaciją apie su tuo statusu susijusias teises ir įsipareigojimus ta kalba, kurią jie greičiausiai supranta.

23 straipsnis

Šeimos vientisumo išsaugojimas

1. Valstybės narės užtikrina, kad šeimos vientisumas gali būti išsaugotas.
 2. Valstybės narės užtikrina, kad pabėgėlio ar papildomos apsaugos statuso turėtojo šeimos nariai, kurie patys negali gauti tokio statuso, turėtų teisę į 24–34 straipsniuose nurodytas lengvatas nacionalinių taisyklių nustatyta tvarka, kiek tai suderinama su šeimos nario asmeniniu teisiniu statusu.
- Kiek tai susiję su papildomos apsaugos statuso turėtojų šeimos nariais, valstybės narės gali nustatyti tokių lengvatų sąlygas.
- Šiais atvejais valstybės narės užtikrina, kad suteikiamos lengvatos užtikrintų reikiamą pragyvenimo lygį.
3. Šio straipsnio 1 ir 2 dalys netaikomos tuomet, kai šeimos nariui nėra arba nebus suteiktas pabėgėlio ar papildomos apsaugos statusas pagal III ir V skyrius.
 4. Nepaisant šio straipsnio 1 ir 2 dalių, valstybės narės gali atsisakyti suteikti, gali sumažinti ar panaikinti ten nurodytas lengvatas dėl nacionalinio saugumo ar viešosios tvarkos sumetimų.

5. Valstybės narės gali nuspręsti, kad šis straipsnis taip pat taikomas kitiems artimiems giminaičiams, kurie paliekant kilmės šalį gyveno kartu arba kaip šeimos nariai ir kurie tuo metu buvo visiškai ar daugiausia priklausomi nuo asmens, turinčio pabėgėlio arba papildomos apsaugos statusą.

24 straipsnis

Leidimai gyventi šalyje

1. Iškart po statuso suteikimo valstybės narės išduoda pabėgėlio statuso turėtojams leidimą gyventi šalyje, kuris turi galioti ne trumpiau kaip trejus metus ir būtų pratęsiamas, nebent kitaip reikalautų įtikinamos nacionalinio saugumo ar viešosios tvarkos priežastys ir nepažeidžiant 21 straipsnio 3 dalies.

Nepažeidžiant 23 straipsnio 1 dalies, pabėgėlio statuso turėtojo šeimos nariams išduodamas leidimas gyventi šalyje gali galioti trumpiau kaip trejus metus ir būtų pratęsiamas.

2. Iškart po statuso suteikimo valstybės narės išduoda papildomos apsaugos statuso turėtojams leidimą gyventi šalyje, kuris turi galioti ne trumpiau kaip vienerius metus ir būtų pratęsiamas, nebent kitaip reikalautų įtikinamos nacionalinio saugumo ar viešosios tvarkos priežastys.

25 straipsnis

Kelionės dokumentas

1. Valstybės narės išduoda pabėgėlio statuso turėtojams kelionės dokumentus, kurių forma pateikiama Ženevos konvencijos papildomame dokumente, kad jie galėtų keliauti už jų teritorijos ribų, nebent kitaip reikalautų įtikinamos nacionalinio saugumo ar viešosios tvarkos priežastys.

2. Valstybės narės išduoda papildomos apsaugos statuso turėtojams, kurie negali gauti nacionalinio paso, dokumentus, kurie leidžia jiems keliauti bent tuomet, kai atsiranda rimtų humanitarinių priežasčių, dėl kurių jiems reikia būti kitoje valstybėje, nebent kitaip reikalautų įtikinamos nacionalinio saugumo ar viešosios tvarkos priežastys.

26 straipsnis

Galimybė įsidarbinti

1. Valstybės narės leidžia pabėgėlio statuso turėtojams užsiimti darbo veikla pagal darbo sutartį arba savarankiškai pagal taisykles, bendrai taikomas tai profesijai ir tai valstybinei tarnybai, iškart po pabėgėlio statuso suteikimo.

2. Valstybės narės užtikrina, kad pabėgėlio statuso turėtojams galimybės užsiimti tokia veikla kaip su įsidarbinimu susijęs

švietimas suaugusiems, profesinis rengimas ir praktinė patirtis darbo vietoje būtų suteikiamos lygiavertėmis sąlygomis kaip ir piliečiams.

3. Valstybės narės leidžia papildomos apsaugos statuso turėtojams užsiimti darbo veikla pagal darbo sutartį arba savarankiškai pagal taisykles, bendrai taikomas tai profesijai ir tai valstybinei tarnybai, iškart po papildomos apsaugos statuso suteikimo. Gali būti atsižvelgta į valstybių narių darbo rinkos padėtį, įskaitant galimą įsidarbinimo galimybių prioritetų nustatymą ribotam laikui, kuris nustatomas pagal nacionalinius įstatymus. Valstybės narės užtikrina, kad papildomos apsaugos statuso turėtojas galėtų užimti postą, kuris jam buvo pasiūlytas pagal nacionalines darbo rinkos prioritetų nustatymo taisykles.

4. Valstybės narės užtikrina, kad papildomos apsaugos statuso turėtojams galimybės užsiimti tokia veikla kaip su įsidarbinimu susijęs švietimas suaugusiems, profesinis rengimas ir praktinė patirtis darbo vietoje būtų suteikiamos remiantis tokiomis sąlygomis, kurias nustatys valstybės narės.

5. Taikomi valstybėse narėse galiojantys atlyginimo, socialinės apsaugos sistemų taikymo, susijusio su darbo veikla pagal darbo sutartį arba savarankiška darbo veikla, įstatymai ir kitos įdarbinimo sąlygos.

27 straipsnis

Mokymosi galimybė

1. Visiems nepilnamečiams, kuriems suteiktas pabėgėlio ar papildomos apsaugos statusas, valstybės narės suteikia visas sąlygas naudotis švietimo sistema tokiomis pačiomis sąlygomis kaip ir tos valstybės piliečiams.

2. Valstybės narės suteikia galimybę suaugusiems, kuriems suteiktas pabėgėlio ar papildomos apsaugos statusas, naudotis bendrąja švietimo sistema, toliau lavintis ar persikvalifikuoti tokiomis pačiomis sąlygomis kaip ir teisėtai toje šalyje gyvenantiems trečiųjų šalių piliečiams.

3. Valstybės narės užtikrina vienodų sąlygų taikymą pabėgėlio ar papildomos apsaugos statuso turėtojams ir piliečiams taikomos užsienio diplomų, sertifikatų ir kitų oficialios kvalifikacijos įrodymų pripažinimo tvarkos kontekste.

28 straipsnis

Socialinis aprūpinimas

1. Valstybės narės užtikrina, kad pabėgėlio ar papildomos apsaugos statuso turėtojai tą statusą suteikusiame valstybėje narėje gautų būtiną socialinę paramą, kuri suteikiama tos valstybės narės piliečiams.

2. Kaip išimtis bendrajai taisyklei, nustatyta šio straipsnio 1 dalyje, valstybės narės gali apriboti papildomos apsaugos statuso turėtojams suteikiamą socialinę apsaugą iki pagrindinių lengvatų, kurios teikiamos tokio paties lygio ir tokiomis pačiomis sąlygomis kaip ir piliečiams.

29 straipsnis

Sveikatos apsauga

1. Valstybės narės užtikrina, kad pabėgėlio ar papildomos apsaugos statuso turėtojai turėtų galimybę naudotis sveikatos apsauga tokiomis pačiomis sąlygomis kaip ir tokį statusą suteikusios valstybės narės piliečiams.

2. Kaip išimtis bendrajai taisyklei, nustatyta šio straipsnio 1 dalyje, valstybės narės gali apriboti papildomos apsaugos statuso turėtojams suteikiamą sveikatos apsaugą iki pagrindinių lengvatų, kurios teikiamos tokio paties lygio ir tokiomis pačiomis sąlygomis kaip ir piliečiams.

3. Valstybės narės, tokiomis pačiomis sąlygomis kaip ir tokį statusą suteikusios valstybės narės piliečiams, suteikia reikiamą sveikatos apsaugą pabėgėlio ar papildomos apsaugos statuso turėtojams, kurie turi savitų poreikių, pvz., nėščioms moterims, neįgaliems asmenims, asmenims, kurie buvo kankinami, prievartaujami ar patyrė kitokį sunkų psichologinį, fizinį ar lytinį smurtą arba nepilnamečiams, kurie patyrė bet kokios formos blogą elgesį, nepriežiūrą, išnaudojimą, kankinimą, žiaurų, nežmonišką ir žeminantį elgesį arba nukentėjo nuo ginkluoto konflikto.

30 straipsnis

Vieniši nepilnamečiai

1. Iškart, kai tik įmanoma po pabėgėlio ar papildomos apsaugos statuso suteikimo, valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti vienišų nepilnamečių atstovavimą teisine globa arba, jei reikia, per organizaciją, atsakingą už rūpinimąsi nepilnamečių gerove, arba bet koku kitu tinkamu atstovavimu, įskaitant pagrįstą teisės aktais ar Teismo sprendimu.

2. Valstybės narės užtikrina, kad nepilnamečio poreikius įgyvendinant šią direktyvą tinkamai patenkintų paskirtas globėjas ar atstovas. Atitinkamos institucijos tai reguliariai vertintų.

3. Valstybės narės užtikrina, kad vieniši nepilnamečiai būtų apgyvendinti:

- a) su suaugusiais giminaičiais, arba
- b) globojančioje šeimoje, arba
- c) nepilnamečių rūpyba užsiimančiuose centruose, arba
- d) kitose nepilnamečiams gyventi tinkamose vietose.

Šia prasme į vaiko požiūrį atsižvelgiama pagal jo amžių ir brandą.

4. Kiek įmanoma, broliai ir seserys neturi būti išskiriami, atsižvelgiant į svarbiausius atitinkamo nepilnamečio interesus ir visų pirma į jo amžių ir brandą. Vienišų nepilnamečių gyvenamosios vietos keitimai turi būti kuo retesni.

5. Svarbiausius vienišo nepilnamečio interesus saugančios valstybės narės turi stengtis kuo greičiau surasti nepilnamečio šeimos narius. Tais atvejais, kai nepilnamečio arba jo ar jos artimiems giminaičiams, ypač, jei jie liko kilmės šalyje, gyvybei ar sveikatai gresia pavojus, reikia pasirūpinti, kad informacijos apie tuos asmenis rinkimas, tvarkymas ir platinimas vyktų konfidencialiai.

6. Dirbantieji su vienišais nepilnamečiais turi būti gavę ar gauti atitinkamą parengimą apie jų poreikius.

31 straipsnis

Apgyvendinimo galimybė

Valstybės narės užtikrina, kad pabėgėlio ar papildomos apsaugos statuso turėtojai gautų galimybę apsigyventi lygiavertėmis sąlygomis kaip ir kiti jų teritorijose legaliai gyvenantys trečiųjų šalių piliečiai.

32 straipsnis

Judėjimo valstybėje narėje laisvė

Valstybės narės suteikia pabėgėlio ar papildomos apsaugos statuso turėtojams judėjimo jų teritorijoje laisvę tokiomis pačiomis sąlygomis ir taikant tokius pačius apribojimus kaip ir kitiems jų teritorijose legaliai gyvenantiems trečiųjų šalių piliečiams.

33 straipsnis

Galimybė pasinaudoti integracijos priemonėmis

1. Siekiant palengvinti pabėgėlių integraciją į visuomenę, valstybės narės turi numatyti integracijos programas, kurios joms atrodo tinkamos arba sudaryti sąlygas, garantuojančias galimybę pasinaudoti tokiomis programomis.

2. Jei valstybės narės mano, kad tai būtina, papildomos apsaugos turėtojams suteikiama galimybė pasinaudoti integracijos programomis.

34 straipsnis

Repatriacija

Valstybės narės gali suteikti pagalbą pabėgėlio ar papildomos apsaugos statuso turėtojams, kurie pageidauja išvykti iš šalies.

VIII SKYRIUS

ADMINISTRACINIS BENDRADARBIAVIMAS

35 straipsnis

Bendradarbiavimas

Kiekviena valstybė narė paskiria nacionalinę ryšių palaikymo instituciją, kurios adresą praneša Komisijai, kuri pranešą jį kitoms valstybėms narėms.

Bendradarbiaudamos su Komisija valstybės narės imasi visų reikiamų priemonių tiesioginiam bendradarbiavimui ir keitimuisi informacija tarp kompetentingų institucijų nustatyti.

36 straipsnis

Personalas

Valstybės narės užtikrina, kad šią direktyvą įgyvendinančios institucijos ir kitos organizacijos gautų reikiamą parengimą ir pagal nacionalinių įstatymų nuostatas būtų saistomos konfidencialumo principo dėl bet kokios savo darbo metu gaunamos informacijos.

IX SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

37 straipsnis

Ataskaitos

1. Iki 2008 m. balandžio 10 d. Komisija pateikia ataskaitą Europos Parlamentui ir Tarybai apie šios direktyvos įgyvendinimą ir pasiūlo reikiamas pataisas. Šie pataisų pasiūlymai dėl 15, 26 ir 33 straipsnių pateikiami pirmenybės principu. Valstybės narės iki 2007 m. spalio 10 d. nusiunčia Komisijai visą informaciją, reikalingą ataskaitai parengti.

2. Pateikusi minėtą ataskaitą Komisija teikia ataskaitas Europos Parlamentui ir Tarybai apie šios direktyvos įgyvendinimą ne rečiau kaip kas penkerius metus.

38 straipsnis

Perkėlimas į nacionalinius teisės aktus

1. Valstybės narės imasi būtinų priemonių, kurios, įsigaliojusios iki 2006 m. spalio 10 d., įgyvendina šią direktyvą. Jos nedelsdamos praneša apie tai Komisijai.

Valstybės narės, tvirtindamos šias priemones, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės.

2. Valstybės narės pateikia Komisijai šios direktyvos taikymo srityje priimtų nacionalinės teisės aktų pagrindinių nuostatų tekstus.

39 straipsnis

Įsigaliojimas

Ši direktyva įsigalioja dvidešimtą dieną po jos paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

40 straipsnis

Adresatai

Ši direktyva skirta valstybėms narėms pagal Europos bendrijos steigimo sutartį.

Priimta Liuksemburge, 2004 m. balandžio 29 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

M. McDOWELL